Kreeta õppereisil külastatud objektid ja nende õpikohad

Õppereisi objektid valiti nii, et need tutvustaksid maapiirkondade arendamist eri vaatenurkadest: ettevõtlus, kohalikud tooted, koostöövõrgustikud, kogukondlik tegevus, sotsiaalne kaasatus, kultuuripärand ja LEADERi rakendamine. Järgnevalt on kokku võetud olulisemad külastused ja nende võimalik väärtus Piiriveere piirkonnale.

1. Kohalik ettevõtlus ja piirkondlike toodete väärindamine

Fragkiadakise mee-ettevõte – Galia

Fragkiadakise pereettevõte tegeleb Kreeta mee tootmise, pakendamise ja turustamisega. Ettevõtte tegevus ühendab traditsioonilised teadmised, kohaliku looduskeskkonna eripära ning kaasaegsed kvaliteedi- ja toiduohutusnõuded. Ettevõte tutvustab oma tooteid ka rahvusvahelistele turgudele.

Õpikoht Piiriveere piirkonnale: kohalik toode muutub konkurentsivõimelisemaks, kui tootja suudab lisaks tooraine müügile pakkuda selget päritolulugu, ühtlast kvaliteeti, läbimõeldud pakendust ja turundust. Piiriveere piirkonnas on võimalik sama põhimõtet rakendada kohaliku toidu, käsitöö, metsaandide ja muude piirkondlike toodete puhul.

Veiniklaster Wines of Crete – Archanes

Wines of Crete koondab Kreeta veinitootjaid ning aitab tutvustada saare veinivalikut ja kohalikke viinamarjasorte. Klastri tegevus seob tootjad ühise piirkondliku kuvandiga ning loob võimalusi veini tutvustamiseks ja turustamiseks. Klastri veebilehel on esitatud ulatuslik nimekiri tootjatest, sealhulgas õppereisil külastatud Lyrarakise veinitootmine.

Õpikoht Piiriveere piirkonnale: sama valdkonna ettevõtete koostöö võib anda parema tulemuse kui iga ettevõtte eraldiseisev turundus. Ühine sõnum, nähtavus ja külastajale terviklikult pakutav kogemus aitavad kasvatada piirkonna tuntust ning ettevõtete müügivõimalusi.

Osalejate tagasisides rõhutati klastri näite olulisust ning arutleti, kas ka Piiriveere piirkonna ettevõtted saaksid senisest tõhusamalt ühiseid tooteid ja teenuseid arendada.

Lyrarakise veinitootmine – Alagni

Lyrarakise veinitootmine tutvustab Kreeta kohalikke viinamarjasorte ja nende põhjal loodud veine. Külastus võimaldas näha, kuidas kohalik põllumajanduslik ressurss seotakse tootearenduse ja külastajatele suunatud teenustega.

Õpikoht Piiriveere piirkonnale: kohaliku tooraine väärindamine võib hõlmata tootearenduse kõrval ka degusteerimisi, tootmisprotsessi tutvustamist ja muid külastajatele suunatud teenuseid. Nii saab ettevõte teenida tulu mitmest omavahel seotud tegevusest.

Moinoterra Tasting – Archanes

Degusteerimisprogramm tutvustas kohalikku toidu- ja joogikultuuri külastajale suunatud elamusena. Selline teenus aitab siduda kohaliku tooraine, piirkonna loo ja turismi.

Õpikoht Piiriveere piirkonnale: kohalikku toitu ja jooki saab esitleda eraldi külastuselamusena, mitte ainult toitlustuse osana. Sarnased programmid võiksid sobida ka kohalike toidutootjate, käsitööliste ja turismiettevõtjate koostöösse.

2. Kogukondlik algatus ja sotsiaalne kaasatus

Paraolümpiaspordi keskus MTÜ Mellon – Tymbaki

Külastatud spordikeskus pakkus näidet erivajadustega inimestele suunatud sporditegevuse korraldamisest. Osalejate tagasisides tõsteti esile nii rajatise eripära kui ka eestvedaja isiklikku motivatsiooni.

Õpikoht Piiriveere piirkonnale: kogukondliku või mittetulundusliku algatuse õnnestumisel on oluline nii eestvedaja pühendumus kui ka tegelik vajadus, millele tegevus vastab. Enne suurema taristu rajamist tuleb hinnata kasutajate vajadusi, ligipääsetavust, tegevuse järjepidevust ning püsikulusid.

Dikaioma sti Zoi päevakeskus – Thrapsano

Päevakeskuse tegevus on suunatud inimestele, kes vajavad tuge ja võimalust osaleda ühiskondlikus elus. Osalejatele jäi meelde, et algatuse käivitamisel tuli tegeleda ka kogukonna hoiakute ja inimeste julgustamisega, et abivajajad keskuse tegevustes osaleksid.

Õpikoht Piiriveere piirkonnale: sotsiaalne kaasatus ei teki üksnes teenuse või hoone olemasolust. Olulised on usaldus, inimeste ülesleidmine, lähedaste kaasamine ja järjepidev töö. Kogukondlikud organisatsioonid võivad aidata jõuda inimesteni, kelle vajadused muidu jäävad tähelepanuta.

Need kaks külastust tekitasid osalejates elavat arutelu sotsiaalsete algatuste rahastamise, teenuste kättesaadavuse ja kogukondade vastutuse üle. Neid kogemusi saab kasutada Piiriveere piirkonna sotsiaalse kaasatuse ja kogukondlike algatuste kavandamisel.

3. Kohalik kultuur ja kogukonna eestvedamine

Kounavi kultuuriühendus – Archanese piirkond

Kounavi kultuuriühenduse kohtumisel tutvuti kohaliku kultuuritegevuse ja kogukonna eestvedajatega. Osalejatele jäi meelde ühenduse liikmete entusiasm ning nende pühendumus kultuuri ja ühistegevuse hoidmisele.

Õpikoht Piiriveere piirkonnale: aktiivne kogukond vajab inimesi, kes on valmis algatama, korraldama ja teisi kaasa kutsuma. Kultuuritegevus võib tugevdada kohaliku identiteedi kõrval ka kogukonna sidusust ning luua põhjuse piirkonda külastada.

Osalejad leidsid paralleele Eesti külade, seltside, rahvakultuuri ja kohalike sündmustega. Samuti arutleti, kuidas hoida eestvedajate motivatsiooni ning tagada tegevuse jätkumine pikema aja jooksul.

Agios Nektariose kiriku infopunkt – Moires

Külastatud infopunkt oli osa piirkonna tutvustamise ja külastajate teenindamise keskkonnast. Kirik oli läinud kaasa kaasaegsete IT-lahendustega ning püüdis selle abil leida tee noorte kaasamiseks.

Õpikoht Piiriveere piirkonnale: külastajate teekonna kujundamisel on tähtis, et info kohalike vaatamisväärsuste, teenuste ja piirkonna eripära kohta oleks hõlpsasti kättesaadav. Piiriveere piirkonnas saab sarnast põhimõtet rakendada kohalike vaatamisväärsuste, matkaradade, kultuuripärandi ja ettevõtete tutvustamisel.

4. Kultuuripärand, turism ja külastuskogemus

Kazantzakise muuseum

Muuseum tutvustab Kreeta päritolu kirjaniku Nikos Kazantzakise elu ja loomingut. See on näide sellest, kuidas kultuuripärandist saab kujundada külastajatele suunatud tervikliku elamuse.

Õpikoht Piiriveere piirkonnale: kultuuripärandi tutvustamisel on oluline sisukas lugu, läbimõeldud väljapanek ja külastaja kaasamine. Ka väiksema piirkonna kultuuri- ja ajaloopärand võib olla atraktiivne, kui seda osatakse huvitavalt esitleda.

Knossose palee

Knossose palee on Kreeta üks tuntumaid ajaloolisi vaatamisväärsusi. Selle külastus andis osalejatele võimaluse näha, millist rolli mängib piirkonna tuntud kultuuripärand turismis.

Õpikoht Piiriveere piirkonnale: Piiriveere ei saa kopeerida Kreeta turismimudelit ega tugineda samasugustele külastajate voogudele. Küll aga saab õppida piirkonna eripäraste väärtuste sidumisest terviklikuks külastuskogemuseks, milles loodus, kohalik elu, kultuur ja ettevõtlus toetavad üksteist.

Manili hotell – Archanes

Manili hotell pakkus näidet majutusteenuse sidumisest kohaliku miljöö ja ajaloolise hoonestusega.

Õpikoht Piiriveere piirkonnale: olemasolevate hoonete ja kohaliku arhitektuuripärandi kasutamine majutuses võib aidata säilitada piirkonna eripära ning luua külastajale tavapärasest erineva kogemuse. Samas tuleb toetuste puhul hinnata, millist laiemat piirkondlikku mõju projekt loob ning kas kavandatud tegevus on majanduslikult põhjendatud.

5. Kohaliku arengu korraldamine ja LEADER

Heraklioni Arenguagentuur (ANHER) – Archanes

ANHER on kohaliku arengu organisatsioon, mis tegutseb muu hulgas Heraklioni piirkonna LEADER-tegevusrühmana. Agentuuri veebilehe järgi on piirkonna LEADER-programmi kesksteks eesmärkideks kohaliku majanduse mitmekesistamine, põllumajandus- ja toidusektori ettevõtete konkurentsivõime parandamine ning elanike elutingimuste ja elukvaliteedi arendamine.

Õpikoht Piiriveere piirkonnale: kohaliku tegevusrühma ülesanne ei piirdu toetuste jagamisega. Oluline on aidata kujundada piirkonna arengusuundi, tuua kokku erinevaid osapooli ja toetada selliseid algatusi, mis aitavad kaasa pikemaajaliste eesmärkide saavutamisele.

Osalejate aruteludes võrreldi Kreeta ja Eesti rahastamisvõimalusi ning toetatavate projektide suurust. Üheks oluliseks küsimuseks kujunes, kuidas teha piiratud eelarve tingimustes valikuid, mis annavad piirkonnale võimalikult suure ja kestva mõju.

ANHERi külastus seostus otseselt õppereisi eesmärgiga tutvuda rahvusvahelise LEADERi rakendamise kogemusega. See aitas asetada teised külastatud objektid laiemasse piirkondliku arengu konteksti.

6. Kokkuvõte

Õppereisi objektid näitasid, et maapiirkondade arengut toetavad mitmed omavahel seotud tegurid: kohalikul ressursil põhinev ettevõtlus, ühine turundus, kogukondlik eestvedamine, sotsiaalne kaasatus, kultuuripärandi väärtustamine ja hästi korraldatud külastuskogemus.

Kõiki Kreeta lahendusi ei ole võimalik Piiriveere piirkonda samal kujul üle võtta, sest piirkondade majanduslikud, demograafilised ja turismiga seotud eeldused on erinevad. Õppereisi väärtus seisneb eelkõige võimaluses mõista toimivate algatuste põhimõtteid ning hinnata, milliseid neist saab kohandada kohalikele oludele.

Külastused andsid Piiriveere Liidrile ja õppereisil osalenutele sisendi edasisteks aruteludeks ettevõtjate koostöö, kohalike toodete väärindamise, kogukondliku tegevuse, sotsiaalse kaasatuse ja LEADERi strateegiliste valikute üle.